

Grafika, grafikus

Szótárainkban hiányzik ezeknek a szavaknak egy fontos – sőt alighanem alapvető – jelentése. Az ÉrtSz. (II, 1055) a *grafika* 1. jelentésében művészeti szakszóként értelmezi, 2. jelentéseként e művészet sokszorosító eljárását mint tantárgyat említi, 3. jelentésként kép vagy írás nyomdai sokszorosítását jelenti e szó. Az ÉKsz. (1972. 473) csak mint művészeti ágat és műalkotást értelmezi. Ugyanezt veszi át az ÉKsz.² (2003. 451) is. A *grafikus* melléknév első két jelentése az ÉrtSz. idézett helyén szintén erre a művészeti jelentésre utal, de 3. jelentésként hozzáteszi: „Grafikkal szemléltetett, grafikkal készült”. Az ÉKsz. ez utóbbit elhagyta, melléknévként egyetlen jelentést ad: „Rajzzal, ábrával kapcs., azzal történő”. Főnévként az ÉrtSz. szerint csak művészt jelent, a kézisztórák ezt kiegészítik: „Grafikával foglalkozó művész, ill. szakember”.

A hiányzó jelentést, a kézírásra való utalást a gyorsírók szóhasználatában találjuk meg. Beszélnek egy-egy gyorsírási rövidítés grafikájáról és fonetikájáról. A *fonetika* ebben az értelemben egy szakmai zsargonhoz tartozik, általános szótárba nem való; szakszerű megnevezése: hangérték. A *grafika* jelentése: 'íráskép', és ezzel kapcsolatos jelentései sokkal tágabb körben ismeretesek. A Magyar Grafika c. folyóirat nem csak művészi rajzok előállításával és sokszorosításával, nyomtatásával foglalkozik, hanem általában a könyvnyomtatás mesterségével és művészetével. Ennél is fontosabb azonban az a jelentése, amely kézírásra utal. A görög γραφο a. m. 'karcolok, bevések, írok, rajzolok'. A kézírásra utal a *grafológus*, *grafománia*. Az 'ábra' és a 'kézírás' mint jelentés-elem együtt van a *graféma* szakszóban és a matematikai *gráf*-ban, bár ez utóbbi inkább rajzra utal, változó irányú összekötő vonalat jelent. (L. ÉKsz.² 2003. 451) Kézírást jelent az *autográf*, amely az ÉKsz.-ban (1972. 77) szerepel először, de az *autografál* igét gyorsírási szaklapok használják abban az értelemben, hogy kinek a keze írása olvasható nyomtatott másolatban: *Autografálta X. Y. A grafikus* melléknév pedig a gyorsírási rendszerek egyik fajtájának a jelzője. Az angol, francia gyorsírási rendszerek geometrikusak: különálló vonalakból, körökből állnak, Németországban és keleti szomszédainál pedig grafikus rendszerek honosodtak meg, ezek ugyanis a kézírás vonalvezetésére emlékeztetnek, abból alakultak.

A *grafika* értelmezését tehát a kézisztár következő kiadásában nem a művészeti jelentésével kezdeném, hanem: „1. Íráskép. *Gyorsírási rövidítések grafikája*. – 2. A könyvnyomtatás mestersége és művészete.” A *grafikus* melléknév pedig: I. mn 1. A kézírásra emlékeztető v. abból levezethető. *Az egységes magyar gyorsírás is grafikus rendszerű.*